

СЪЗДАВАНЕТО НА ИНТЕРАКТИВНИ ПРИЛОЖЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНЕТО ПО ФИЛОСОФИЯ ЗА VIII КЛАС

Ивета Трайчева

Професионална гимназия по икономика – Перник

Резюме. Безспорен факт е, че днешните ученици са носители на една нова култура, а именно – виртуалната. Виртуалната култура е лесно достъпна и предлага цял един нов свят. Този свят е глобален и в него няма граници, но в същото време, културата на четенето остава все по-назад в миналото. Основната причина за това твърдение е, че в Мрежата има почти всичко, включително и философия. Така възниква основният проблем, с който трябва да се пребори философията като учебен предмет в училище – да докаже, че е необходима на подрастващите.

Несъмнено философията помага в търсенето на смисъл на живота и може да намери приложение в света на учениците, но не като списък с вечни въпроси и системи от вечни истини, а като незаменима култура на питане и отговор, на диалог и дискусия. Компетентностите, които създава у учениците, са свързани с умението за водене на дискусия и дебат, развитие на мисленето, след това са техниките и уменията за анализ и писане, коментари на казуси и ролеви игри, презентации и проекти. Но със сигурност философията трябва да си сътрудничи със съвременните технологии и глобална ситуация. Тя би била неадекватна и неразбираема, ако остане извън ситуацията и далеч назад във времето.

Основната цел на настоящото изложение е да докаже, че учениците сами могат да осъществят междупредметна връзка между философията и информационните технологии, както и да предложи един нов и нестандартен начин за преподаване на философия. Чрез въвеждането и използването на иновативни методи на преподаване значително може да се подобри и улесни усвояването на ключовите компетентности, а именно – дигитална компетентност; умения за учене; инициативност и предприемчивост; културна осъзнатост и умения за изразяване чрез творчество. Също така може да бъде дадена възможност на учениците сами да разработват различни приложения, чрез които непрекъснато да се обогатяват знанията им. Това е глобалната цел на сайта „Светът на емоциите“, представен като успешен образователен продукт.

Създаването на подобни интерактивни приложения и въвеждането им като метод в образователно-възпитателния процес би било средство, чрез което значително да се повиши интересът на учениците към философията като наука.

Ключови думи: виртуална култура; емоции; компетентности; иновативни методи; интерактивни приложения

Основният проблем, който ще бъде анализиран в настоящата разработка, е свързан с необходимостта от взаимодействието между философията и информационните технологии. Ще се заяви, че съществува значителна обвързаност и синтез между двете науки. Чрез поставянето на учителя в нова творческа роля ще се покаже актуалността на учебния предмет философия в средното училище.

Основната цел на настоящото изследване е да докаже, че учениците сами могат да осъществят междупредметна връзка между философията и информационните технологии. Ще бъде представен иновативен продукт, изцяло създаден по една от темите от учебното съдържание по философия за VIII клас – „Емоциите“. Това интерактивно приложение е създадено от ученици от VIII клас на Професионалната гимназия по икономика – Перник, специалност „Икономическа информатика“.

По този начин се отбелязва, че философията може да устои на предизвикателствата на времето и че философията е една от най-иновативните науки. Затова следва да се приеме, че ще открие нови хоризонти в света на виртуалната култура.

Създаването на интерактивно приложение от ученици на ПГИ – Перник, използвано като средство и метод за преподаване по философия в VIII клас

В контекста на осемте ключови компетентности, формуирани от Европейската комисия, обучението по философия може да допринесе за развитието на „междупредметни и граждански компетентности“, които включват „способност да се общува конструктивно в различни среди, да се демонстрира толерантност, да се изразяват и разбират различни гледни точки, както и „способността да се мисли критично и творчески“.

В съответствие с формулировките на Европейската комисия МОН формулира следните ключови компетентности: 1. Компетентности в областта на българския език; 2. Умения за общуване на чужди езици; 3. Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите; 4. Дигитална компетентност; 5. Умения за учене; 6. Социални и граждански компетентности; 7. Инициативност и предприемчивост; 8. Културна осъзнатост и умения за изразяване чрез творчество; 9. Умения за

подкрепя на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт. В стандартите и програмите по философия¹⁾ тези ключови компетентности се развиват в различна степен, като най-интензивно се развиват социалните и гражданските компетентности и културната осъзнатост и уменията за изразяване чрез творчество.

С цел доказване нивото на усвояване на цитираните по-горе компетентности сред учениците на ПГИ – Перник, настоящият текст ще представи един нов и нестандартен начин за преподаване на философия. Учениците Адриан Силвиев Савов и Олег Веселинов Огнянов от VIII клас, специалност „Икономическа информатика“ на ПГИ – Перник, създадоха собствен сайт по една от темите от учебното съдържание по философия. Темата е „Емоциите“, но учениците озаглавиха своя сайт „Светът на емоциите“, за да допълнят и конкретизират урока. Чрез разработването на този проект учениците се явиха на Националната олимпиада по ИТ и бяха предложени за националния кръг. Изборът на тема от учениците не беше случаен – учебната дисциплина философия се изучаваше за пръв път от осмокласници, а учебната програма изисква постигането на високи резултати от обучението в края учебната година. Урокът „Емоциите“ е част от глобалната тема „Междудличностни отношения“.

Компетентностите, които трябва да бъдат усвоени като очаквани резултати от тази тема, са:

- ученикът разпознава емоциите и променя съответно поведението си (проявява емоционална интелигентност);
- оценява важноста на емпатията за ефективното общуване;
- отстоява и аргументира позицията си в процеса на общуване (автентичност и асертивност).

Смятам, че въвеждането и използването на иновативни методи на преподаване значително ще подобри и улесни усвояването на тези компетентности.

Проектът, създаден от нашите ученици, представлява образователен сайт, който представя емоциите и начините им на изразяване. Целта е да бъде измерено емоционалното състояние на хората. Приложението показва по интерактивен и интересен начин емоционалната интелигентност на хората и емоционалното поведение на животните.

Целта на приложението е да се покаже по интерактивен и забавен начин една от темите от учебното съдържание по философия за VIII клас – *Емоциите*. С осъществяването на тази цел учениците по-лесно ще усвоят новите знания и ще опознаят сложния свят на емоциите.

Основни етапи в реализирането на проекта:

1. определяне темата на уебсайта;
2. набиране на информация;
3. избиране технологиите за реализация;
4. постепенно изграждане на заложените страници;

5. финализиране и тестване на проекта;
6. публикуване в интернет.

Ниво на сложност на проекта. Проектът е разработен в продължение на 5 месеца. Материалите са взети от учебното съдържание по философия за VIII клас (лекции и учебни помагала по психология и философия). Дизайнерът, който избраха учениците, е свободно разпространяващ се в интернет, но те го преработиха и усъвършенстваха, като добавиха осем различни цвята за основните менюта и заглавия на всяка страница, които измерват моментното емоционално състояние на потребителите. Основно предизвикателство за реализацията на проекта беше създаването на нашия интерактивен *Емоциометър*, защото учениците искаха да докажат, че философията не е абстрактна и строго теоретична наука, а е науката, която най-много развива интелекта на човека, което е в основата и смисъла и на информационните технологии.

Проектът съдържа седем основни страници – „Начало“, „Емоции“, „Изразяване на емоциите“, „Емоции и здраве“, „Емоционална интелигентност“, „Език на тялото“, „Провери емоциите си!“ (нашия *Емоциометър*).

В менюто „Начало“ е представен слайдер с любопитни факти, които препращат към три от основните страници, защото учениците се стремяха към подчертаване на най-съществените акценти от проекта.

В менюто „Емоции“ всеки може да научи повече за видовете, формите, функциите, сравнение за емоциите в миналото и днес и др.

В „Изразяване на емоциите“ правим съпоставка между хората и животните, в частност децата, като емоционални субекти. Също така тук може да се научи и какво представлява изразяването на емоциите чрез цветовете.

Менюто „Емоции и здраве“ представя връзката между емоционалното състояние на човека и различните заболявания. Учениците доказват, че влиянието на емоциите е основна причина за някои болести.

Страницата „Емоционална интелигентност“ показва, че тя е съществена част от развитието на интелигентността на човека. Представени са критерии за изследването и оценяването ѝ.

В „Език на тялото“ потребителите могат да се запознаят с изразяването на емоционалното състояние чрез различни изразни средства на тялото.

В „Провери емоциите си!“ представяме нашия *Емоциометър*, с който всеки може да изследва своите емоции чрез интерактивен психологически тест.

В заключение може да се обобщи, че това е проект, който ще промени значително начина на изучаване на науката философия в училище. Посредством модерните технологии е представена една от най-съществените теми за науката философия. Проблемът е актуален още от най-дълбока древност до днешни дни, защото все повече съвременните учени подчертават ролята на емоциите за опознаване на човешките същества.

Анализ на резултатите от създаването на интерактивно приложение по философия

Създаването на интерактивни приложения като метод на изучаване на теми от учебния предмет философия в средното училище наистина е нетрадиционен, но значително повишава интереса на учениците към него. Сайтът е полезен не само за учениците, които го създадоха, но и за останалите ученици, които могат да го използват като учебен ресурс в процеса на обучение. Сайтът е не само интерактивен, но и образователен, с разширено съдържание в сравнение с урока в учебника. По този начин учениците могат да обогатят знанията си по темата, защото създателите на сайта се постаряха да подберат актуална информация, която е поднесена по научен начин, но в синтезиран и интерес вид.

Чрез сайта „Светът на емоциите“⁽²⁾ се осъществява активна междупредметна връзка между философия, информационни технологии, гражданско образование и др.

У учениците – автори на сайта, се разви и умението за търсене, критично оценяване и анализиране на информация в интернет. Потребителите на сайта също могат да развиват такива качества, тъй като разнообразното меню дава възможност да се търси информация според различните им предпочитания.

Сайтът беше приет изключително положително сред учениците на ПГИ – Перник, беше използван успешно в учебните часове и като самоподготовка. Приложим е както в часовете за нови знания, така и в часовете за упражнения. Освен това може да се използва не само от ученици, а и от широк кръг потребители, защото досега няма подобен сайт, посветен на емоционалното състояние на хората и животните. В подобни психологически и философски сайтове има само отделни статии, но няма сайт, който цялостно да представя и да е посветен на определена тема, свързана с личността на човека. Сайтът може да се използва и в другите философски дисциплини, като психология, философия в XI клас, гражданско образование и др.

Приложението е съобразено с учебното съдържание, защото включва новите понятия от учебната програма за VIII клас, като емоционална интелигентност и асертивност. Понятието асертивност се изяснява на учениците благодарение на интерактивен психологически тест, който се намира в менюто „Провери емоциите си“.

Менюто е разработено по психологически тест от учебника по философия за VIII клас на издателство „Анубис“, който определя нивото на асертивност. Тестът в учебника е в класически вид – въпроси, отговори, брой точки и скала за оценяване. Поднесен по този начин обаче, тестът не представляваше особен интерес за учениците в сравнение с интерактивния тест в сайта и всички ученици от VIII клас решиха теста със засилено внимание.

Тестът включва 15 въпроса с 5 възможни отговора. В зависимост от точките е създадена скала, която показва нивото на асертивност на потребителя.

Творческата идея на нашите ученици се изразява в това, че създадоха емотикони, които се появяват до всеки отговор и при крайния резултат. Тази идея създаде настроение сред учениците и беше положително възприета. Най-иновативната част от менюто, която създадоха учениците, е т.нар. от тях „Емоционометър“. Те създадоха скала, която се увеличава или понижава в зависимост от отговорите на потребителите. Така резултатът се изчислява не само чрез точки, но по иновативен и различен начин.

Интересен факт при решаването на теста от учениците е, че по-голям процент от тях показаха високо ниво на асертивност, което е важно за личностното им развитие не само от педагогическа, но и от психологическа гледна точка.

Като обобщение може да се каже, че разработването на интерактивни приложения от учениците е успешен и разнообразен метод за обучение. Може да се приложи не само във философията, но и в други учебни дисциплини.

Във философията този метод на преподаване е не само приложим, но и дава възможност за придобиване на множество компетентности. У учениците се развиват критичност, умения за анализиране, творческо мислене, самостоятелност, инициативност и др. Освен това по този начин се разнообразяват и учебните часове, защото въвеждането на ИКТ е изключително полезно. По този начин се допълват и електронните учебници, защото по съдържание те силно се придържат към учебника в хартиен вариант. В известен смисъл такава съдържание на електронните учебници по философия демотивира употребата им в учебните часове.

Създаването на такива интерактивни приложения и въвеждането им като метод в образователно-възпитателния процес значително ще повиши интереса на учениците към философията. Така науката доказва своята релевантност към нуждите на съвременното общество и доказва, че е изключително адаптивна към развитието на новите технологии.

Преподаването по философия в средното училище се изправя пред предизвикателството да съчетае всички тези образователни изисквания с нуждите на съвременното общество. Налице е новата, виртуална култура. Това е виртуалната култура: културата на масивни потоци информация, достъпността на всякаква информация и липса на ценностни ориентири. Интересът към философските дисциплини отстъпва място на интереса към масовото, медийно и всекидневно знание, ценности и ориентация.

Поставените нови цели пред философията изискват развитие и осъвременяване на уменията на съвременния учител. Учителят е този, който реализира всички възможни идеи в образованието. Учителят ръководи формирането на компетентностите, постигането на целите и реализирането на учебните програми.

Учителят разработва подходящи учебни стратегии, които включват техники, идеи и методи, които илюстрират разнообразието от подходи за атаку-

ването на даден проблем с помощта на съвременните ИКТ за постигане на очакваните резултати в учебната програма.

Това е проект, който може да промени значително начина на изучаване на науката философия в училище. Чрез модерните технологии наистина могат да бъдат представяни по интересен и иновативен начин темите от учебното съдържание по предмета. Учениците трябва да бъдат мотивирани да създават продукти, чрез които сами да допринасят за развитието на науката и да развиват творческото и критичното си мислене. Ролята на съвременния учител е не само да генерира интерес у учениците си, но и да ги вдъхновява и мотивира за самостоятелно създаване на нещо ново, което успешно да бъде въведено като метод в образователно-възпитателния процес.

БЕЛЕЖКИ

1. Приложение 16, Изисквания за резултати от обучението по философия.
2. <https://emotions.noit.eu/>

DEVELOPMENT OF INTERACTIVE APPLICATIONS FOR TEACHING IN PHILOSOPHY FOR 8TH GRADE STUDENTS

Abstract. It is a fact, undoubtedly, that the students of today are the bearers of a new culture – the virtual one. The virtual culture is easily accessible and it has a whole new world to offer. This is a global world with no boundaries, but at the same time, the culture of reading more and more becomes a remnant of the past. The main reason for this claim is that now one can find almost everything online, philosophy included. This is what causes the main issue philosophy, as a school subject, faces – it has to prove that adolescents need it.

Beyond any doubt, philosophy helps in the search for a meaning in life and can be helpful in the students' world, but not as a list of eternal questions and a system of eternal truth but rather as an irreplaceable culture of questions and answers, of dialogue and discussion. The competences that Philosophy creates in students are related to their skills to participate in discussions and debate, to development of the way of thinking and also to the skills and techniques to analyze and write, comment on case studies and role-play, presentations and projects. Philosophy, however, must certainly cooperate with modern technologies. Should it stay beyond the present-day circumstances and back in time, philosophy would be inadequate and impossible to understand.

The main goal of this expose is to prove that students can make the inter-subject relation between philosophy and information technology themselves and also to

propose an unorthodox way of teaching philosophy. The introduction and use of innovative teaching methods can significantly improve and facilitate the acquisition of key competences, namely – digital competences, learning skills, pro-activeness, cultural awareness and skills for expressing through creativity. This could also give students the opportunity to develop different applications and this way – to continuously enrich their knowledge. This is the global goal of “The World of Emotions” website, presented as a successful educational project.

The development of such interactive applications and their introduction as a method in the process of education would be a tool for significant increase of students’ interest in philosophy as a science.

Keywords: virtual culture; emotions; competences; innovative teaching methods; interactive applications

✉ **Ms. Iveta Traycheva**

Teacher in Philosophy
Vocational School of Economics – Pernik
Pernik, Bulgaria
E-mail: pgi_pernik@abv.bg